

EWA JANIK*

Rejestry upadłości w wybranych państwach europejskich

Wprowadzenie

Na mocy Rozporządzenia (UE) nr 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona) (Dz.U.UE L141 z dnia 5 czerwca 2015 r.) kraje członkowskie zobligowane zostały do utworzenia i prowadzenia na swoim terytorium co najmniej jednego rejestru publicznego, w którym będą ogłaszane informacje o postępowaniach upadłościowych. Poprzez dostęp do rejestrów wierzyciele oraz sądy będą mogły pozyskiwać informacje o postępowaniach upadłościowych, a ponadto uzyskane z niego dane zapobiegą wszczynaniu równoległych postępowań upadłościowych. Ważnym dla omawianego tematu będzie zaprezentowanie problematyki dotyczącej rejestrów upadłości funkcjonujących w innych krajach europejskich oraz ich połączeniu na portalu „e-Sprawiedliwość”. Świadomie zwrócono uwagę na rządowy projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, który wpłynął do Sejmu w dniu 7 czerwca 2018 r. (druk nr 2637), a który ma być odpowiednikiem polskiego „rejestru upadłości” zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 2015/848.

Przedstawienie ww. zagadnień oraz ich analiza ma na celu zwrócenie uwagi na doniosłość funkcjonowania zarówno krajowych rejestrów upadłości, jak ich połączonego systemu na portalu „e-Sprawiedliwość”. W opracowaniu przeprowadzono przegląd krajowych, unijnych uregulowań prawnych oraz publikacji pozwalających na szczegółowe rozważania.

* DR EWA JANIK – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach Katedra Prawa i Ubezpieczeń, e-mail: Ewa.Janik@ue.katowice.pl

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego

Za wyjątkiem niektórych przepisów¹ od dnia 26 czerwca 2017 r. państwa członkowskie UE stosują Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego. Rozporządzenie (UE) 2015/848 uchyliło Rozporządzenie (WE) 2000/1346 z dnia 29 maja 2000 r. (DZ.U.UEL160 z dnia 30 czerwca 2000 r.) regulujące kwestie transgranicznych postępowań upadłościowych². W sytuacji Polski zmiany w strukturze postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych (postępowanie o zatwierdzenie układu, przyspieszone postępowanie układowe, postępowanie układowe oraz postępowanie sanacyjne³) wynikające z ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 ze zm.) oraz ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1508 ze zm.) zostały przyjęte już 15 lutego 2017 r. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/353 (Dz.U.UEL57 z dnia 3 marca 2017 r.). Polskie postępowania restrukturyzacyjne i upadłościowe korzystają zatem z automatycznego uznania i skuteczności w innych państwach członkowskich UE (art. 19 ust. 1 oraz art. 20 Rozporządzenia (UE) 2015/848)⁴. W załącznikach A i B do Rozporządzenia (UE) 2015/848 wymieniono przyjęte w prawie krajowym państw członkowskich nazwy postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych oraz zarządców (syndyk, nadzorca sądowy, zarządca, nadzorca układu, tymczasowy nadzorca sądowy, tymczasowy zarządca oraz zarządca przymusowy), do których rozporządzenie to ma zastosowanie. Załącznik A zawiera wykaz postępowań upadłościowych, o których mowa w art. 2 pkt 4 Rozporządzenia (UE) 2015/848, a załącznik B zawiera wykaz zarządców, o których mowa w pkt 5 art. 2.

¹ Art. 86, który stosuje się od dnia 26 czerwca 2016 r.; art. 24 ust. 1, który stosuje się od dnia 26 czerwca 2018 r.; oraz art. 25, który stosuje się od dnia 26 czerwca 2019 r.

² Do postępowań otwartych przed 26 czerwca 2017 r. stosuje się nadal Rozporządzenie (WE) 2000/1346.

³ Komisja Europejska planuje unormowanie przedsądowego europejskiego prawa upadłościowego jako prawa materialnego (Polska należy do niewielu krajów w Unii Europejskiej, które posiadają takie postępowania unormowane w Prawie restrukturyzacyjnym). Tym samym polskie doświadczenia będą mogły być wzorem i wpływać na regulacje europejskie.

⁴ Ważnym jest także wskazanie, iż w dniu 4 lipca 2018 r. zostało przyjęte Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/946 zastępujące załączniki A i B do Rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U.UEL z dnia 6 lipca 2018 r.). Rozporządzenie (UE) 2018/946 to zaktualizowało załączniki do Rozporządzenia (UE) 2015/848 uwzględniając zmiany w strukturze postępowań upadłościowych w Bułgarii, Belgii, Chorwacji, Łotwy, Portugalii oraz Zjednoczonego Królestwa. Są to postępowania, które są zgodne z definicją „postępowania upadłościowego” zawartą w Rozporządzeniu (UE) 2015/848.

Zasadniczym celem Rozporządzenia (UE) 2015/848 jest zwiększenie skuteczności przeprowadzanych transgranicznych postępowań upadłościowych⁵; do innych ważnych *novum* należy zaliczyć: zapobieganie tzw. „forum shopping”⁶ (np. dłużnik przed planowanym złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości przenosi swoją siedzibę do innego państwa UE w celu uzyskania korzystniejszej sytuacji prawnej), unikanie wszczynania wtórnych postępowań upadłościowych (tj. postępowań, które mogą być wszczynane przez sądy państw członkowskich innych niż państwo, w którym znajduje się siedziba konkretnej spółki)⁷ czy też postępowań upadłościowe członków grup przedsiębiorstw⁸.

Kluczowym dla obranego tematu rozważań będzie wskazanie na istotne zagadnienie uregulowane w art. 24-30 Rozporządzenia (UE) 2015/848, w których znalazła się problematyka obligatoryjnego stworzenia „rejstru upadłości”, w którym mają być ogłaszane informacje dotycząc transgranicznych postępowań upadłościowych od dnia 26 czerwca 2018 r. w państwach członkowskich.

2. Krajowe rejestry upadłości

Zgodnie z nowelizacją Rozporządzenia (UE) nr 2015/848 w art. 24-26 (art. 24 ust. 1 stosuje się od dnia 26 czerwca 2018 r. oraz art. 25 będzie stosowany od dnia 26 czerwca 2019 r.) wskazane zostało aby w każdym państwie członkowskim funkcjonował co najmniej jeden rejestr publiczny, w którym będą ogłaszane informacje natychmiast po wszczęciu postępowań upadłościowych. W celu ułatwienia sądom oraz wierzycielom mającym miejsce zamieszkania (siedzibę) w innym państwie członkowskim rejestry mają być ze sobą połączone na poziomie europejskim za pomocą scentralizowanego systemu, który będzie pełnił rolę centralnego elektronicznego punktu dostępu publicznego do informacji o postępowaniach upadłościowych. Na mocy art. 26 ust. 1 i 2 Rozporządzenia (UE) 2015/848 ustanowienie, prowadzenie, a przede wszystkim przyszły rozwój systemu wzajemnego połączenia rejestrów upadłości będzie finansowane z budżetu ogólnego Unii, natomiast każde państwo członkowskie będzie ponosiło koszt ustanowienia rejestru i takiego dostosowania swoich krajowych rejestrów upadłości, by były

⁵ Szerzej M. Pokrzycki, Prawo restrukturyzacyjne a zakres zastosowania unijnego prawa upadłościowego, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 20, s. 1073 i nast.

⁶ Szerzej H. Rosiak, Zagadnienie forum shopping z perspektywy transgranicznej upadłości, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 2, s. 27 i nast. oraz H. Eidenmüller, Free Choice in International Company Insolvency Law in Europe, „European Business Organization Law Review” 2005, vol. 3, p. 428.

⁷ Szerzej A.J. Witosz (red.), Prawo upadłościowe, Komentarz, Warszawa 2017, s. 978-984.

⁸ Szerzej S. Korpalska, Postępowanie upadłościowe członków grup przedsiębiorstw w świetle Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z 20 maja 2015 r. „Doradca restrukturyzacyjny” 2017, nr 4, s. 93 i nast.

interoperacyjne z europejskim portalem „e-Sprawiedliwość”. Krajowe rejestry upadłościowe powinny działać od dnia 26 czerwca 2018 r., a system łączący te rejestry od dnia 26 czerwca 2019 r. (art. 92 Rozporządzenia (UE) 2015/848).

W art. 24 ust. 2 Rozporządzenia (UE) 2015/848 zaprezentowane zostały informacje obowiązkowe (dane), które mają być udostępniane publicznie w ramach rejestru upadłościowego:

- a) datę wszczęcia postępowania upadłościowego;
- b) sąd wszczynający postępowanie upadłościowe i numer sprawy (jeżeli dotyczy);
- c) typ wszczętego postępowania upadłościowego określony w załączniku A, a w odpowiednim przypadku także odnośny podtyp wszczętego postępowania zgodnie z prawem krajowym;
- d) określenie, czy jurysdykcja sądu do wszczęcia postępowania wynika z art. 3 ust. 1, z art. 3 ust. 2 czy z art. 3 ust. 4;
- e) jeżeli dłużnik jest spółką lub osobą prawną - nazwę dłużnika, numer wpisu w rejestrze, siedzibę statutową lub adres pocztowy (jeżeli inny niż adres siedziby statutowej);
- f) jeżeli dłużnik jest osobą fizyczną, niezależnie od tego, czy prowadzi niezależną działalność gospodarczą lub zawodową czy nie - imię i nazwisko dłużnika, numer wpisu do ewidencji (jeżeli dotyczy) oraz adres pocztowy, a gdy adres jest zastrzeżony - datę i miejsce urodzenia dłużnika;
- g) nazwę/imię i nazwisko, adres pocztowy lub elektroniczny powołanego zarządcy (jeżeli dotyczy);
- h) termin zgłaszania wierzytelności (jeżeli dotyczy) lub odesłanie do zasad ustalania tego terminu;
- i) datę zakończenia głównego postępowania upadłościowego (jeżeli dotyczy);
- j) sąd i (jeżeli dotyczy) termin, w którym można zaskarżyć orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego zgodnie z art. 5, lub odesłanie do zasad ustalania tego terminu.

Powyższe informacje obowiązkowe określone w art. 24 ust. 2 lit. od a-j Rozporządzenia (UE) 2015/848 mają być bezpłatnie dostępne poprzez system wzajemnego połączenia rejestrów upadłości. W sytuacji Polski zgodnie z projektem ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (dalej projekt KRZ) ujawniane będą wszystkie dane, których ujawnienia wymaga ww. art. 24 ust. 2 lit. od a-j⁹.

⁹ Zgodnie z art. 5 projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych: a) data wszczęcia postępowania upadłościowego – art. 5 ust. 1 pkt 17; b) sąd wszczynający postępowanie upadłościowe i numer sprawy (jeżeli dotyczy) – art. 5 ust. 1 pkt 8 i pkt 11; c) typ wszczętego postępowania upadłościowego określony w załączniku A, a w odpowiednim przypadku także odnośny podtyp wszczętego postępowania zgodnie z prawem krajowym – art. 5 ust. 1 pkt 17; d) określenie, czy jurysdykcja sądu do wszczęcia postępowania wynika z art. 3 ust. 1, z art. 3 ust. 2 czy z art. 3 ust. 4 – art. 5 ust. 1 pkt 17; e) jeżeli dłużnik jest spółką lub osobą prawną – nazwę dłużnika, numer wpisu w rejestrze, siedzibę statutową lub adres pocztowy (jeżeli jest inny niż adres siedziby statutowej) – art. 5 ust. 1 pkt 1–5; f) jeżeli dłużnik jest osobą fizyczną, niezależnie od tego, czy prowadzi niezależną działalność gospo-

W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania Rozporządzenia (UE) 2015/848 konieczne było ustanowienie odpowiednich formularzy, które znalazły swoje urzeczywistnienie w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2017/1105 z dnia 12 czerwca 2017 r. (Dz.U.L.160 z dnia 22 czerwca 2017 r.) ustanawiające formularze, o których mowa w Rozporządzeniu (UE) 2015/848. Rozporządzenie Wykonawcze Komisji weszło w życie 26 czerwca 2017 r. i określa:

- 1) standardowy formularz powiadomienia stosowany w celu poinformowania wierzycieli zagranicznych o wszczęciu postępowania upadłościowego, o którym mowa w art. 54 ust. 3 Rozporządzenia (UE) 2015/848 (załącznik nr I do Rozporządzenia).
- 2) standardowy formularz zgłoszeniowy, który może być stosowany przez zagranicznych wierzycieli w celu zgłoszenia wierzytelności i o którym jest mowa w art. 55 ust. 1 Rozporządzenia (UE) 2015/848 (załącznik nr II do rozporządzenia).
- 3) standardowy formularz, który może być stosowany przez zarządców powołanych w postępowaniu upadłościowym członka grupy w celu zgłoszenia sprzeciwów dotyczących grupowego postępowania koordynacyjnego i o którym jest mowa w art. 64 ust. 2 akapit drugi Rozporządzenia (UE) 2015/848 (załącznik nr III do rozporządzenia).
- 4) standardowy formularz stosowany w celu składania elektronicznych wniosków o informacje przez europejski portal „e-Sprawiedliwość”, o którym mowa w art. 27 ust. 4 akapit pierwszy Rozporządzenia (UE) 2015/848 (załącznik nr IV do rozporządzenia).

3. Portal „e-Justice”

W lipcu w 2014 r. na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” (e-Justice)¹⁰, który jest elementem budowy społeczeństwa informacyjnego Unii Europejskiej

darczą lub zawodową, czy nie – imię i nazwisko dłużnika, numer wpisu do ewidencji (jeżeli dotyczy) oraz adres pocztowy, a gdy adres jest zastrzeżony – datę i miejsce urodzenia dłużnika – art. 5 ust. 1 pkt 1–5; g) nazwę/imię i nazwisko, adres pocztowy lub elektroniczny powołanego zarządcy (jeżeli dotyczy) – art. 5 ust. 1 pkt 21; h) termin zgłaszania wierzytelności (jeżeli dotyczy) lub odesłanie do zasad ustalania tego terminu – art. 5 ust. 1 pkt 20; i) datę zakończenia głównego postępowania upadłościowego (jeżeli dotyczy) – art. 5 ust. 1 pkt 25 i 34; j) sąd i (jeżeli dotyczy) termin, w którym można zaskarżyć orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego zgodnie z art. 5, lub odesłanie do zasad ustalania tego terminu – art. 5 ust. 1 pkt 18.

¹⁰ Portal e-Justice to punktu kontaktowy, który ma zapewnić dostęp użytkownikom (obywatelom, przedsiębiorcom, osobom zajmującym się prawem zawodowo i organom sądowym) do informacji dotyczących uregulowań prawnych oraz ułatwić dostęp do wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich Unii Europejskiej; następuje to przez udostępnienie całego systemu europejskiego e-prawa za pośrednictwem europejskich i krajowych stron informacyjnych. Celem portalu jest przyczynienie się do tworzenia europejskiej przestrzeni sprawiedliwości poprzez zwiększanie dostępu

udostępniono wzajemnie połączone rejestry upadłości I grupy państw członkowskich: Austrii, Estonii, Łotwy, Niderland, Niemiec, Rumunii, Słowenii oraz Włoch (zob. tabela 1). Uczestniczące państwa członkowskie utrzymują swoje krajowe rejestry upadłości zgodnie z ich przepisami krajowymi. Europejski portal „e-Sprawiedliwość”¹¹ umożliwia wyszukiwanie informacji we wszystkich wzajemnie połączonych rejestrach, z wykorzystaniem wielojęzycznej wyszukiwarki¹² w celu zapewnienia dostępu do informacji obowiązkowych oraz innych dokumentów zawartych w rejestracjach upadłości.

Standardowy formularz stosowany w celu składania elektronicznych wniosków o informacje przez europejski portal „e-Sprawiedliwość”, o którym mowa w art. 27 ust. 4 akapit pierwszy Rozporządzenia (UE) 2015/848 powinien zawierać:

- 1) państwo członkowskie do którego wysyłany jest wniosek,
- 2) wnioskodawcę (imię i nazwisko oraz dane kontaktowe),
- 3) dłużnika, którego dotyczy wniosek o udostępnienie informacji (nazwa dłużnika, dodatkowe informacje umożliwiające identyfikację dłużnika);
- 4) uzasadnienie potrzeby dostępu do informacji będących przedmiotem wniosku (krótki opis faktów uzasadniających taką potrzebę oraz liczbę kopi dokumentów dołączonych do wniosku).

W drodze aktów wykonawczych, zgodnie z procedurą określoną w art. 87 Rozporządzenia (UE) 2015/848 Komisja zobowiązuje się do przyjęcia do dnia 26 czerwca 2019 r., następujących elementów:

- a) specyfikację techniczną, w której określa metody komunikacji i wymiany informacji drogą elektroniczną w oparciu o ustanowioną specyfikację interfejsu dla systemu wzajemnego połączenia rejestrów upadłości;
- b) środki techniczne zapewniające minimalne normy bezpieczeństwa technologii informacyjnych w zakresie komunikacji i rozpowszechniania informacji w systemie wzajemnego połączenia rejestrów upadłości;
- c) minimalne kryteria wyszukiwania poprzez europejski portal „e-Sprawiedliwość” na podstawie informacji określonych w art. 24;

do wymiaru sprawiedliwości i lepsze wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu ułatwienia transgranicznych elektronicznych postępowań sądowych oraz współpracy sądowej. Zob. Decyzja Komisji z dnia 5 czerwca 2014 r. dotycząca ochrony danych osobowych w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” 2014/333/UE, (Dz.U.UEL z dnia 6 czerwca 2014 r.) oraz Zalecenia Rady „Promowanie korzystania z wideokonferencji transgranicznych w obszarze sprawiedliwości w państwach członkowskich i na szczeblu UE oraz dzielenia się optymalnymi rozwiązaniami w tej dziedzinie” 2015/C 250/01, (Dz.U.UEC z dnia 31 lipca 2015 r.).

¹¹ www.e-justice.europa.eu/content_interconnected_insolvency_registers_search-246-pl.do.

¹² Europejski portal „e-Sprawiedliwość” świadczy pomoc tylko w zakresie wysyłania wniosków drogą elektroniczną. Organ do którego wysyłany jest wniosek powinien udzielić informacji w ciągu trzech dni roboczych.

- d) minimalne kryteria wyświetlania wyników takiego wyszukiwania na podstawie informacji określonych w art. 24;
- e) tryb i techniczne warunki dostępności funkcji oferowanych przez system wzajemnego połączenia; oraz
- f) glosariusz z podstawowym wyjaśnieniem krajowych postępowań upadłościowych wymienionych w załączniku A.

Tabela 1: Rejestry upadłości I grupy państw członkowskich

I grupa państw członkowskich	Witryna rejestru	Dostęp
Austria	austriacki rejestr upadłości: www.edikte.justiz.gv.at	bezpłatny
Estonia	estoński rejestr działalności gospodarczej: www.rik.ee/e-ariregister	bezpłatny
Łotwa	rejestr upadłości funkcjonuje w ramach rejestru przedsiębiorstw Republiki Łotewskiej: www.ur.gov.lv	bezpłatny, ale w celu otrzymania informacji w formie dokumentu należy dokonać opłaty
Niderlandy	centralny rejestr upadłości: www.insolventies.rechtspraak.nl	bezpłatny
Niemcy	niemiecki rejestr upadłości: www.insolvenzbekanntmachungen.de	bezpłatny
Rumunia	rumuński Biuletyn Postępowań Upadłościowych: www.bpi.ro	bezpłatny bez rejestracji (oraz w ramach abonamentu płatnego po rejestracji)
Słowenia	słoweński rejestr upadłości: www.ajpes.si baza danych e-INSOLV zawiera informacje dotyczące postępowań upadłościowych baza danych e-publikacje umożliwia dostęp m.in. do wszystkich orzeczeń sądowych wydanych w postępowaniu upadłościowym,	bezpłatny (podlega rejestracji)
Włochy	włoski rejestr działalności gospodarczych: www.registroimprese.it	bezpłatny

4. Krajowy Rejestr Zadłużonych jako odpowiednik Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości (CRRU)

Uwzględniając postulaty doktryny, judykatury, a przede wszystkim praktyki gospodarczej, ustawodawca dokonał rozdzielania materii prawnej postępowań w przedmiocie ogłoszenia upadłości od postępowań naprawczych (restrukturyzacyjnych), umieszczając odpowiednie regulacje w osobnych aktach prawnych: w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe oraz w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne. Podstawowym celem wprowadzanych rozwiązań było wdrożenie postępowania upadłościowego regulującego sytuację prawną dłużnika niewypłacalnego. Natomiast Prawo restrukturyzacyjne ma w istotny sposób zmienić sytuację prawną niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością dłużnika w zależności od kontekstu prawno-ekonomicznego oraz jego wierzycieli poprzez wprowadzenie czterech niezależnych postępowań restrukturyzacyjnych: postępowania o zatwierdzenie układu (art. 210-226, Prawo restrukturyzacyjne), postępowania przyspieszonego układowego (art. 227-264, Prawo restrukturyzacyjne), postępowania układowego [art. 265-282, Prawo restrukturyzacyjne] i sanacyjnego (art. 283-323, Prawo restrukturyzacyjne), które stanowią treść ustawy¹³.

W świetle ww. ustaw kluczowym osiągnięciem nowych rozwiązań prawnych miało być stworzenie ustawowych podstaw dla Centralnego Rejestru Upadłości i Restrukturyzacji (CRRU), który miał być platformą teleinformatyczną mającą usprawnić postępowania restrukturyzacyjne oraz upadłościowe, a przede wszystkim miała ułatwiać komunikację pomiędzy uprawnionymi podmiotami uczestniczącymi w tych postępowaniach, a organami sądowymi. Dzięki CRRU swoje urzeczywistnienie miała znaleźć m.in. zasada jawności wymienionych postępowań, która w sposób szczególny miała być gwarantowana przez obowiązek zamieszczania i obwieszczenia¹⁴ postanowień, zarządzeń, dokumentów oraz informacji¹⁵.

¹³ E. Janik, Podstawowe zasady regulacji Prawa restrukturyzacyjnego, Prawa upadłościowego oraz transformacji i likwidacji spółek handlowych, w: *Od restrukturyzacji do likwidacji spółek handlowych*, red. A.J. Witosz, E. Janik, Katowice 2015, s. 17 i nast.

¹⁴ Od dnia obwieszczenia w CRRU (aktualnie w MSiG) nie można zasłaniać się nieznajomością jego treści, chyba że mimo zachowania należytej staranności nie można było się dowiedzieć o nim (np. awaria Rejestru) art. 206 ust. 3 Prawo restrukturyzacyjne). Wskazany przepis jest wyrazem zasady jawności materialnej CRRU, którego celem jest ochrona bezpieczeństwa obrotu gospodarczego oraz zagwarantowanie możliwości sprawnego prowadzenia postępowań (Rejestr ujawnia rzeczywisty stan prawny, co rodzi określone skutki prawne). Zatem państwo przejmuje na siebie ryzyko odpowiedniego zorganizowania systemu rejestracji tak, by zapewniał zgodność danych ze stanem rzeczywistym.

¹⁵ Szerzej E. Janik, Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości – perspektywy i oczekiwania, „*Studia Ekonomiczne*”. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach 2017, nr 329 (9), s. 46 i nast.

W art. 5 ustawy – Prawo restrukturyzacyjne ustawodawca akcentował zadania, jakie miał zrealizować CRRU, i wskazał, że miał przede wszystkim:

- 1) służyć do zamieszczania i obwieszczenia postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących zarówno postępowania restrukturyzacyjnego, jak i upadłościowego;
- 2) służyć udostępnianiu danych zawartych w postanowieniach, zarządzeniach, dokumentach i informacjach dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, które będą obwieszczane w Rejestrze w odniesieniu do danego podmiotu;
- 3) umożliwić składanie pism i dokumentów oraz dokonywanie doręczeń;
- 4) wspomagać organizację pracy i prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego i postępowania upadłościowego; oraz
- 5) służyć udostępnianiu wzorów pism procesowych i dokumentów określonych zgodnie z ustawą.

W kontekście art. 456 pkt 1 Prawa restrukturyzacyjnego wskazany powyżej przepis miał wejść w życie 1 lutego 2018 r. Zakreślenie takiego terminu związane było z opracowaniem i wdrożeniem systemu informatycznego, który miał realizować zadania wyszczególnione ww. przepisie. Jak wskazywał ustawodawca zanim przepisy dotyczące Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości weszłyby w życie, niezbędnym było wprowadzenie przepisów intertemporalnych, które znajdują się w art. 455 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego. Wskazuje on, że do dnia utworzenia CRRU obwieszczenia, o których mowa w ustawie, dokonuje się w MSiG. Zatem postanowienia sądów, zarządzenia i dokumenty, które zamieszcza się w Monitorze do dnia utworzenia Rejestru, wykląda się w sekretariacie sądu (istotna jest wzmianka na sentencji postanowienia z zaznaczeniem daty wyłożenia). Jeżeli ustawa przewiduje, że termin biegnie od dnia zamieszczenia postanowienia, zarządzenia lub dokumentu w Rejestrze, do dnia utworzenia Rejestru termin ten biegnie od dnia wyłożenia w sekretariacie sądu. Warto podkreślić, że jeżeli ustawa przewiduje, „że pisma lub dokumenty składa się albo można złożyć w postaci elektronicznej do dnia utworzenia Rejestru pisma lub dokumenty składa się w postaci papierowej” (art. 455 ust. 1–3, Prawo restrukturyzacyjne). Ponieważ, uruchomienie CRRU wymagało stworzenia systemu informatycznego, zgodnie z art. 456 pkt 1 Prawa restrukturyzacyjnego regulacje dotyczące utworzenia Rejestru miały wejść w życie dopiero z dniem 1 lutego 2018 r. Do tego czasu miały obowiązywać zasady określone w przepisach przejściowych (art. 455, Prawo restrukturyzacyjne).

W świetle ww. przepisu legislator nie wywiązał się z nałożonego obowiązku i nie udostępniły w terminie CRRU spełniający założone w ustawie wymagania. Wskazany termin nie został dotrzymany, a w dniu 7 czerwca 2018 r. został złożony do Sejmu rządowy projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637), który ma zastąpić Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadło-

ści. Wszystkie funkcjonalności wskazane w art. 5 Prawa restrukturyzacyjnego zostały przejęte, rozwinięte i uszczegółowione w projekcie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych.

Projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637)

Krajowy Rejestr Zadłużonych to instytucja, która stanowi realizację obowiązku utworzenia Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości określonego w art. 5 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne. Rejestr będzie miał za zadanie inkorporowanie rozwiązań przyjętych w ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 398)¹⁶. Z projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych wynika, iż będzie on wykraczał poza ramy uregulowania Prawa restrukturyzacyjnego i Prawa upadłościowego i w zw. z tym zaistniała konieczność uregulowania materii zadłużenia w odrębnym akcie prawnym. Potrzeba zmian wynika z faktu, że zostanie zbudowany jeden system teleinformatyczny, który będzie obsługiwał zarówno postępowania upadłościowe i postępowania restrukturyzacyjne oraz Krajowy Rejestr Zadłużonych¹⁷.

Zgodnie z projektem ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych wynika, że w Rejestrze będą ujawniane informacje o¹⁸:

- 1) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wobec których są lub były prowadzone postępowania: restrukturyzacyjne, upadłościowe, o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej (art. 373 ust. 1 Prawo upadłościowe), oraz o uznanie orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego);
- 2) wspólnikach osobowych spółek handlowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, jeżeli

¹⁶ Skoro CRRU, jako rejestr publiczny, będzie obejmował dane związane z szeroko rozumianym brakiem wypłacalności lub zagrożeniem niewypłacalnością danego podmiotu, to za zasadne należy uznać zamieszczanie właśnie w tym rejestrze informacji o osobach, o których mowa w art 55 pkt 1, 1a, 2, 4 i 5 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

¹⁷ Określenie „Zadłużonych” pozwoli na objęcie jedną nazwą wszystkich podmiotów, których dane będą ujawniane w Rejestrze, tj. podmiotów niewypłacalnych, podmiotów zagrożonych niewypłacalnością oraz podmiotów, co do których egzekucja została umorzona z uwagi na bezskuteczność. Słowo „zadłużonych” jest jednoznaczne, komunikatywne dla obywateli, jasno opisuje zakres podmiotowy Rejestru, a jednocześnie nie ma charakteru pejoratywnego. Szerzej Uzasadnienie do projektu przyjęcia odrębnej ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637), s. 19. www.sejm.gov.pl.

¹⁸ Art. 2 projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637) www.sejm.gov.pl.

- ogłoszono upadłość spółki lub oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 lub 2 ustawy – Prawo upadłościowe;
- 3) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego lub sąd z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych albo umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez naczelnika urzędu skarbowego albo dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z uwagi na fakt, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne;
 - 4) osobach fizycznych, wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych oraz egzekucja należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zalegających ze spełnieniem tych świadczeń za okres dłuższy niż 3 miesiące.

Zatem w Rejestrze znajdują się informacje nie tylko o postępowaniach restrukturyzacyjnych oraz upadłościowych, natomiast w przyszłości system będzie mógł być rozbudowany o kolejne funkcjonalności.

Jeżeli proces legislacyjny zakończy się zgodnie z założonym planem Rejestr zacznie funkcjonować od dnia 1 lutego 2019 r. i będzie stanowił „rejestr upadłości” zgodnie z Rozporządzeniem UE 2015/848. Ponadto powinien od dnia 26 czerwca 2019 r. być interoperacyjnym z europejskim portalem „e-Sprawiedliwość”, co umożliwi jego integrację w ramach łączenia rejestrów.

Krajowy Rejestr Zadłużonych powinien realizować funkcje, które zostały przewidziane już w momencie opracowania projektu o CRRU. Ustawodawca wymienia funkcje rejestru ewidencyjną, informacyjną, komunikacyjną oraz portalu orzeczniczego. Warto jeszcze wskazać na funkcję ostrzegawczą, która niejako zawiera się w funkcji informacyjnej. Istotą funkcji ostrzegawczej jest szybkie ujawnianie informacji o określonych faktach oraz bezzwłoczne informowanie o zdarzeniach mogących wpłynąć na stan ujawniony w Rejestrze. W doktrynie wskazuje się na ścisłą korelację funkcji ostrzegawczej z funkcją ochronną (gwarancyjną) Rejestru, dzięki której zabezpieczane są zarówno interesy osób, których uprawnienia są ujawnione w Rejestrze, jak i podmiotów niepodlegających wpisowi, które z podmiotem ujawnionym w Rejestrze wchodzi w określone stosunki prawne¹⁹. Poprzez Rejestr będzie realizowała się także funkcja kontrolna, dzięki której będzie można dyscyplinować określone podmioty do wykonania obowiązków przewidzianych przez przepisy prawa. W rozważaniach nad funkcjami Rejestru nie można nie wspomnieć o funkcji edukacyjnej, której ważnym elementem będą pogłębione badania i analizy

¹⁹ T. Stawecki, *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Warszawa 2005, s. 33 i nast.

prowadzone przez przedstawicieli nauki nad postępowaniami upadłościowymi i postępowaniami restrukturyzacyjnymi²⁰.

Zakończenie

Przeprowadzona analiza wskazuje, że obywatele i przedsiębiorcy, a także instytucje publiczne i organy państwowe dostaną efektywny instrument dostępu i wymiany wiarygodnych informacji o postępowaniach restrukturyzacyjnych i postępowaniach upadłościowych, co zapewni także ich transparentność w całej UE. Informacje o ww. postępowaniach są „dobrem” o ogromnej ekonomicznej i prawnej wartości; natychmiastowy dostęp do informacji gromadzonej według określonych zasad przesądza o procesach gospodarczych na rynku europejskim. Należy mieć także na uwadze, że atrybutami Rejestru musi być z jednej strony jawność i dostępność informacji o toczących się postępowaniach, z drugiej zaś strony informacje te powinny być zestandaryzowane i usystematyzowane oraz być dostępne bezpłatnie za pośrednictwem Internetu.

Pozostaje mieć także nadzieję, że projektowana ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym wejdzie w życie 1 lutego 2019 r. Jest wystarczająco dużo czasu aby zakończyć prace związanych z systemem teleinformatycznym obsługującym postępowania sądowe, który pozwoli na automatyczne zamieszczanie obwieszczeń i ujawnianie danych w Rejestrze. Jednocześnie ustawodawca krajowy, chcąc uniknąć zarzutów Komisji Europejskiej o braku implementacji przepisów prawa UE powinien dołożyć wszelkich starań, aby prace legislacyjne przebiegały zgodnie z harmonogramem wskazanym w Rozporządzeniu (UE) 2015/848.

Bibliografia załącznikowa

- Eidenmüller H., *Free Choice in International Company Insolvency Law in Europe*, „European Business Organization Law Review” 2005, vol. 3, o. 428.
- Janik J., *Podstawowe zasady regulacji Prawa restrukturyzacyjnego, Prawa upadłościowego oraz transformacji i likwidacji spółek handlowych*, w: *Od restrukturyzacji do likwidacji spółek handlowych*, red. A.J. Witosz, E. Janik, Katowice 2015, s. 17 i nast.
- Janik E., *Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości – perspektywy i oczekiwania*, „Studia Ekonomiczne”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach 2017, nr 329 (9), s. 46 i nast.
- Korpalska S., *Postępowanie upadłościowe członków grup przedsiębiorstw w świetle Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z 20 maja 2015 r. „Doradca restrukturyzacyjny”* 2017, nr 4, s. 93 i nast.
- Pokrzycki M., *Prawo restrukturyzacyjne a zakres zastosowania unijnego prawa upadłościowego*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 20, s. 1073 i nast.

²⁰ E. Janik, *Centralny Rejestr...*, 54.

- Rosiak H., *Zagadnienie forum shopping z perspektywy transgranicznej upadłości*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 2, s. 27 i nast.
- Stawecki T., *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Warszawa 2005, s. 33 i nast.
- Witosz A.J. (red.), *Prawo upadłościowe, Komentarz*, Warszawa 2017, s. 978-984.
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona) (Dz.U.U.EL141 z 2015 r.).
- Rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U.U.EL160 z 2000 r.).
- Decyzja Komisji z dnia 5 czerwca 2014 r. dotycząca ochrony danych osobowych w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” 2014/333/UE, (Dz.U.U.EL z dnia 6 czerwca 2014 r.).
- Zalecenia Rady „Promowanie korzystania z wideokonferencji transgranicznych w obszarze sprawiedliwości w państwach członkowskich i na szczeblu UE oraz dzielenia się optymalnymi rozwiązaniami w tej dziedzinie” 2015/C 250/01, (Dz.U.U.EL z dnia 31 lipca 2015 r.).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 398).
- Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1508 ze zm.).
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 ze zm.).
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2018 r., poz. 986 ze zm.).
- Projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637), www.sejm.gov.pl. (dostęp 01.08.2018).
- Uzasadnienie do projektu przyjęcia odrębnej ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637), www.sejm.gov.pl. (dostęp 01.08.2018).
- Uzasadnienie do ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2067), www.sejm.gov.pl.
- www.e-justice.europa.eu/content_interconnected_insolvency_registers_search-246-pl.do (dostęp 01.08.2018).

Streszczenie

W artykule wskazano na obowiązki jakie zostały nałożone na państwa członkowskie, a wynikające z *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego, dotyczące wymogu utworzenia co najmniej jednego rejestru publicznego, który będzie zawierał dane o postępowaniach upadłościowych. W części krajów członkowskich funkcjonują już rejestry upadłości połączone z systemem „e-Sprawiedliwość”. W Polsce odpowiednie rozwiązania zawarto w projekcie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (druk nr 2637), który powstał m.in. w związku z koniecznością stworzenia Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości, o którym jest mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne.*

Słowa kluczowe: rejestr upadłości, Krajowy Rejestr Zadłużonych, portal „e-Sprawiedliwość”.

Registers of insolvency in selected European countries

Summary

The article indicates the obligations imposed on the Member States, resulting from the Regulation of the European Parliament and the Council (EU) 2015/848 of 20 May 2015 on insolvency proceedings, concerning the requirement to create at least one public register that will contain data on insolvency proceedings. In some Member States, there are already registers of bankruptcy

connected with the European e-Justice Portal. In Poland, the appropriate solutions are included in the draft Act on the National Register of Debts (print no. 2367), which was created, among others, in connection with the necessity of creating the Central Register of Restructuring and Bankruptcy, referred to in art. 5 of the Act of 15 May 2015. Restructuring Law.

Key words: insolvency register, National Registry of Indebted, the European “e-Justice” Portal.
